

กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ: แนวทางการส่งเสริมทักษะการเขียนสำหรับเด็ก Interactive Writing Strategy: Guidelines for Promoting Writing Skills for Children

Received: February 08, 2023

Revised: March 26, 2023

Accepted: April 30, 2023

สิโรตมภ์ จุ้ยเปี่ยม (Sirodom Juypiam)*

บทคัดย่อ

ทักษะการเขียนถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญในศตวรรษที่ 21 และเป็นทักษะลำดับแรก ๆ ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เนื่องจากการเขียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อใช้ในการถ่ายทอดความคิด ความรู้และความเข้าใจที่มีต่อโลกผ่านการใช้ภาษาเขียน กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียน โดยมีขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ทางภาษา ขั้นที่ 2 วางแผนการเขียน ขั้นที่ 3 สลับบทบาทการเป็นผู้เขียน ขั้นที่ 4 อ่านทบทวนข้อความ และขั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมสามารถจัดการเรียนรู้ได้ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ซึ่งในระหว่างการจัดการกิจกรรมนั้นครูมีบทบาทสำคัญในการเสริมต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูยังต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมในห้องเรียน สื่อและสิ่งพิมพ์ทางภาษาเพื่อส่งเสริมให้การใช้กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบประสบผลสำเร็จ

คำสำคัญ : กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ, ทักษะการเขียน

Abstract

Writing is one of the most important skills in 21st century and It's the skill that need to be developed in early years of school. Because the writing is the tools for learning and use in daily life to express thought knowledge and understanding of the world through written language. One of the approaches that used for teaching to promote writing skill is Interactive writing strategy. The step of the interactive writing strategy was consisting of step 1 Building language experience, step 2 Planning writing, step 3 switching the role as the author, step 4 reading to review the text and step 5 summarizing learning. Activity can be organized for both small groups and whole class. During the activity, teacher has the important roles to scaffolding the children. Moreover, the teacher has to

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร /
juypiam_s@su.ac.th

Lecturer of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University / juypiam_s@su.ac.th

organize classroom environment, material and language printed media to enhance successful implementation of interactive writing strategies.

Keywords: Interactive writing strategy, Writing skill

บทนำ

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ให้ความสำคัญกับทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ทำให้การศึกษาในยุคปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับทิศทางในการพัฒนาคน โดยจะต้องมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 (Office of the Education Council, 2017: 79) โดยทักษะสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาในลำดับต้น ๆ คือ ทักษะการเขียน (writing) ซึ่งมีความสำคัญในแง่ของการเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เพราะเด็กจะใช้การเขียนในการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ประสบการณ์ที่เขามีต่อโลก นอกจากนี้การเขียนยังสามารถจูงใจ โน้มน้าวผู้อื่น หรือแม้แต่การใช้การเขียนเพื่อสร้างเรื่องราว การเขียนอันปลดปล่อยอารมณ์ของตนเองอย่างอิสระ (Gillespie & Graham, 2014: 2)

ความสำคัญที่กล่าวมา ทำให้เห็นได้ว่าการเขียนนั้นมีความสำคัญต่อทั้งการเรียนรู้และการสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นอย่างยิ่ง สำหรับเด็กที่เพิ่งเริ่มหัดเขียน การเขียนจะมีจุดหมายที่สำคัญ คือ 1) เพื่อให้เด็กเขียนได้อย่างถูกต้องตามลักษณะของอักษรไทย 2) เด็กสามารถเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง 3) เพื่อให้เด็กใช้ภาษาเขียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 4) เพื่อให้เด็กสามารถถ่ายทอดความคิดของตน ซึ่งสามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ 5) เพื่อให้เด็กสามารถเขียนได้หลายรูปแบบและนำหลักเกณฑ์การเขียนมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ 6) เพื่อให้เด็กเห็นคุณค่าและความสำคัญของการเขียน (Chewapun, 2018: 2) จากจุดประสงค์ข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าสามารถนำมาใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาการเขียนสำหรับผู้เริ่มหัดเขียน โดยขอเสนอกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเขียน เพื่อจะส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้อย่างมีความหมาย

กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบคืออะไร

กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบเป็นวิธีการในการเขียนที่ครูและเด็กได้สลับบทบาทในการเป็นผู้เขียน โดยร่วมกันระดมสมองถึงสิ่งที่เขียน ตั้งจุดประสงค์ของข้อความ ปรับปรุงการเขียนผ่านการอ่านซ้ำ และตรวจทาน แก้ไขผลงาน ซึ่งเด็กจะได้รับประสบการณ์ทางภาษาจากการเรียนรู้กระบวนการเขียนอย่างมีความหมาย และทักษะทางการเขียนที่เด็กควรได้รับตามวัย (Williams, 2018: 523)

กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบถือเป็นกลยุทธ์การสอนที่มุ่งเน้นให้เด็กพัฒนาทักษะทางภาษาผ่านการเขียนซึ่งเป้าหมายของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบมีดังนี้

1) เด็กได้พัฒนาการเขียนจากประสบการณ์การเขียนในบริบทจริง โดยเด็กจะได้พูด คิดข้อความ เขียน และทบทวนสิ่งที่เขียนซึ่งจะได้เรียนรู้กระบวนการเขียน เด็กจะสนุกกับสิ่งที่เขียนโดยสามารถอ่าน อ่านซ้ำ หรือช่วยกันปรึกษาเพื่อเขียนซ้ำ ๆ โดยข้อความสามารถสร้างได้หลากหลายรูปแบบ (Hancock, 2006: 146) เช่น

วิธีการทำอาหาร นิทาน แผนผังตัวละคร โดยห้องเรียนที่เต็มไปด้วยผลงานการเขียนของเด็กจะช่วยทำให้เด็กอยากที่จะเขียนด้วยตนเอง

2) เด็กได้รับการเสริมต่อการเรียนรู้การเขียนโดยครูจะช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความรู้เดิม และระดับความสามารถของเด็กเพื่อให้สามารถสร้างผลงานที่อ่านได้ด้วยตนเอง เป็นข้อความที่ง่ายต่อการเข้าใจ โดยสามารถจัดกิจกรรมได้ทั้งกลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่ ระหว่างทำกิจกรรมครูจะคอยให้ความช่วยเหลือแก่เด็กในขณะที่เด็กกำลังเขียน โดยสาธิตวิธีการเขียนคำและประโยค เพื่อให้เด็กเรียนได้อ่านและเขียนคำที่ใช้บ่อย ผักฝันทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำ เรียนรู้เพิ่มเติมในทักษะการเขียนที่ยังไม่ชำนาญและยังไม่สามารถทำได้ อย่างอิสระ และเป็นการแข่งขันประสพการณ์ทางภาษาระหว่างเรียนกับเพื่อนร่วมชั้น (Tompkins, 2018: 23)

3) เด็กได้ฝึกฝนการเขียนอย่างเป็นทางการสอนซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเขียน โดยการนำเสนอข้อความที่จะเขียนผ่านการร่วมกันคิด ร่างข้อความ คำหรือประโยคสำหรับการเขียน การได้ลงมือเขียนด้วยตนเอง การแก้ไขข้อความ ซึ่งทำให้ผลงานเขียนสามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ และยังส่งผลดีเมื่อเด็กต้องเขียนผลงานอย่างอิสระ (Mackenzie, 2015: 37)

กล่าวโดยสรุป เป้าหมายของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ คือ การสอนทักษะทางภาษา ทั้งการอ่านและการเขียนที่นักเรียนยังไม่เคยเรียนรู้ รวมถึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญ เพื่อให้เด็กสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ในการเขียนอิสระของตนเอง ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้กระบวนการเขียนผ่านการช่วยเหลือของครู และจัดโอกาสในการฝึกฝน อีกทั้งเป็นการสร้างประสบการณ์ในการเขียนหลากหลายรูปแบบที่มีความหมายต่อตัวเด็ก

ความเป็นมาของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ

การเขียนเชิงโต้ตอบมีรากฐานมาจากแนวการสอนแบบอิงประสบการณ์ทางภาษา (language experience approach) ซึ่งถูกพัฒนาโดย Ashton-Warner ในปี 1963 เป็นการสอนที่เด็กได้ถูกสอนให้เขียนข้อความตามที่ครูบอก โดยข้อความจะถูกใช้เพื่อเป็นการอ่านภายหลัง จากนั้นในปี 1985 ได้มีการพัฒนากระบวนการการเขียนร่วมกัน (shared writing) โดย McKenzie ซึ่งเป็นการสอนที่ครูและเด็กร่วมมือกันสร้างข้อความ โดยจุดเน้นของการเขียนมาจากประสบการณ์ทางวรรณกรรมของเด็ก ประสบการณ์ในชั้นเรียนของเด็ก หรือหัวข้อที่เด็กกำลังเรียนในวิชาสังคม หรือวิทยาศาสตร์ ซึ่งครูจะทำหน้าที่ในการเขียน และใช้ผลงานจากการเขียนมาเป็นสื่อในการอ่านสำหรับเด็ก รวมถึงตกแต่งในห้องเรียนอย่างมีความหมาย

ในปี 1994 กลุ่มนักการศึกษาจาก The Ohio State University ซึ่งมีสมาชิกเป็นผู้ที่ทำงานในมหาวิทยาลัย และครูสอนภาษา ได้พัฒนาการเขียนเชิงโต้ตอบโดยจัดการสอนที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษาที่มีคุณค่าสำหรับเด็ก เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีประสบการณ์ทางภาษาน้อย ซึ่งทำให้เด็กเข้าใจถึงกระบวนการเขียน และเป็นกิจกรรมการเขียนที่มีความหมายต่อตัวเด็ก (McCarrier, Pinnell, & Fountas, 2000: 17) โดยการเขียนเชิงโต้ตอบมีลักษณะสำคัญสองประการ คือ เด็กมีบทบาทเชิงรุก (active role) ในกระบวนการเขียนและครูเป็นผู้เสริมต่อการเรียนรู้ (scaffolding) ทางภาษาให้แก่เด็ก (Button, Johnson, & Ferguson, 1996: 447)

ในปัจจุบันกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบได้ถูกนำมาใช้กับเด็กตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลไปจนถึงระดับชั้นประถมศึกษาและใช้เป็นที่แพร่หลายในหลายประเทศ แต่ในประเทศไทยยังไม่ได้มีการกล่าวถึงกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบมากนัก

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ

กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบยังพัฒนามาจากฐานทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ โดยเชื่อว่าความรู้ประกอบไปด้วยการสร้างภาพความคิดหรือประสบการณ์ต่าง ๆ โดยใช้สัญลักษณ์ และความรู้เป็นสิ่งที่เด็กสามารถสร้างขึ้นได้ด้วยตนเองโดยอาศัยฐานจากโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสติปัญญา (Cremin & Burnett, 2018: 69). นอกจากนี้ Piaget มองว่าเด็กมีความอยากรู้อยากเห็นในตัวเอง การเรียนรู้จึงจำเป็นต้องให้เด็กได้รับการสนับสนุนจากครู และจัดโอกาสให้ทำกิจกรรมที่มีการเรียนรู้ร่วมกับครู หรือคนที่มีความสามารถมากกว่า หรือให้เด็กได้สำรวจสภาพแวดล้อมเพื่อให้เด็กสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างประสบความสำเร็จ (Tompkins, 2018: 7) นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนตามกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบยังสะท้อนแนวคิดของ Vygotsky ที่กล่าวถึงพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (the zone of proximal development) เป็นการที่เด็กจะสามารถแก้ปัญหาเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อน ซึ่งเด็กที่อยู่ระดับนี้จะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองหรือใช้ความสามารถที่มีในการแก้ปัญหาได้ หากได้รับการช่วยเหลือให้ก้าวข้ามขีดจำกัดต้องอาศัยเด็กที่มีทักษะ หรือความรู้มากกว่า ซึ่งในระหว่างการใช้กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบเด็กจะได้รับการช่วยเหลือจากครูจนสามารถพัฒนาในทักษะที่เด็กยังไม่ชำนาญจนเด็กสามารถทำได้ด้วยตนเอง (Williams & Pilonieta, 2012: 145-146)

ลักษณะของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ

กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบนั้นเป็นกลยุทธ์ที่มีองค์ประกอบที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมยังต้องคำนึงถึงลักษณะที่สำคัญของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ โดย McCarrier et al. (2000) ได้นำเสนอลักษณะของการเขียนเชิงโต้ตอบสำหรับเด็กอนุบาลถึงประถมต้น มีรายละเอียดดังนี้

1) การจัดกลุ่มเด็ก (grouping children for interactive writing) ครูสามารถใช้การเขียนเชิงโต้ตอบกับเด็กกลุ่มใหญ่ หรือเด็กกลุ่มเล็ก สำหรับการสอนทักษะเฉพาะที่ครูต้องการ โดยการเรียนการสอนในทั้งสองรูปแบบต่างมีข้อดี การสอนเด็กกลุ่มใหญ่ช่วยให้เด็กเรียนรู้บทสนทนาด้วยกัน โดยการใช้การเขียนเชิงโต้ตอบในการบันทึกความคิดในหัวเรื่องที่กำลังเรียน เล่าเรื่อง หรือขยายเนื้อเรื่องที่ชอบ หรือเรื่องที่ครูอ่านให้ฟัง เมื่อครูทำงานกับเด็กกลุ่มใหญ่ ครูจะสามารถให้เด็กที่มีความสามารถที่แตกต่างกันได้มีส่วนร่วมโดยให้การช่วยเหลือหรือสร้างความท้าทายกับเด็ก

2) การเขียนเพื่อจุดประสงค์ที่แท้จริง (writing for authentic purposes) การเขียนเชิงโต้ตอบสามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยมีวัตถุประสงค์ในการเขียนที่หลากหลาย ครูสามารถใช้ในช่วงที่ต้องการให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการเขียน การเขียนจึงจำเป็นต้องเขียนอย่างมีวัตถุประสงค์ซึ่งสามารถเขียนตัวอักษร คำหรือข้อความ ดังนั้นการเขียนเชิงโต้ตอบจะเป็นกระบวนการตามสภาพจริงเมื่อนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เด็กสนใจอยากจะทำ

3) การสลับบทบาทในการเขียน (sharing the writing task) การเขียนเชิงโต้ตอบมีการเลือกเด็กที่จะมีส่วนร่วมในการเขียนข้อความอย่างเฉพาะเจาะจง การตัดสินใจเลือกเด็กแต่ละคนให้ออกมาเขียนขึ้นอยู่กับว่าเด็กมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ในเรื่องใด และสิ่งที่เด็กจะเขียนจะขึ้นอยู่กับตามความสามารถของเด็ก เด็กไม่จำเป็นต้องออกมาเขียนทุกคนในครั้งเดียวหรือให้เด็กเขียนทุกอย่างที่เด็กรู้ การเลือกเฉพาะจุดที่สำคัญสำหรับการสอน

มนต์ศน์อย่างพอเหมาะ ไม่สอนหลายมนต์ศน์ในครั้งเดียว เพราะจะช่วยให้เด็กไม่ต้องจำเยอะ ซึ่งทำให้น่าไปใช้
ได้ดีในการเขียนอิสระของแต่ละบุคคล

4) การสนทนาเพื่อสนับสนุนกระบวนการเขียน (supporting the process through conversation) การเขียนเชิงโต้ตอบอยู่บนฐานของภาษาพูด ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นการพูดอย่างมีความหมาย โดยบทสนทนา จะประกอบไปด้วยทักษะการพูดและทักษะการฟัง การสนทนายาระหว่างครูกับเด็กถึงข้อความที่กำลังเขียนเป็นการให้เด็กขยายความสามารถทางภาษาพูด ซึ่งการที่เด็กได้เปลี่ยนภาษาพูดเป็นภาษาเขียนทำให้เด็กมีความต้องการทางภาษา (linguistic demand) ที่จะช่วยให้เด็กใช้ภาษาในรูปแบบใหม่ การสนทนาจะช่วยให้เด็กเรียนรู้จากตัวอย่าง และเห็นว่าข้อความที่มีใจความเดียวกันสามารถเขียนนำเสนอแตกต่างกัน ซึ่งกระบวนการเขียนแบบมีส่วนร่วมจะสนับสนุนให้เด็กสร้างความเชื่อมโยงในการใช้ภาษาพูดของเด็กเองกับภาษาเขียนของครู หรือ ประสบการณ์ทางภาษารูปแบบอื่น

5) การเขียนข้อความที่เข้าใจง่าย (creating a common text) การเขียนเชิงโต้ตอบ ครูและเด็กจะร่วมกันเขียนข้อความ โดยระหว่างเขียนครูต้องชวนให้เด็กนำเสนอข้อความที่ต้องการจะเขียนผ่านการพูด และครูต้องให้คำแนะนำกับเด็ก เพราะข้อความที่เขียนจะต้องมีความชัดเจนเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่าย อีกทั้งต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเขียนที่ได้ถูกกำหนดไว้ก่อนหน้าแล้ว และเมื่อเขียนข้อความเสร็จแล้ว ครูต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อความที่เขียนไปกับเด็กว่าผู้อ่านจะเข้าใจในสิ่งที่เขียนหรือไม่

6) การเขียนภาษาเขียน (using the conventional of written language) การเขียนข้อความผ่านการเขียนเชิงโต้ตอบนั้นอาจหมายถึงรวมถึงการที่เด็กได้มีโอกาสอ่านเองภายหลังการเขียน ดังนั้นข้อความจึงต้องอยู่ในรูปที่สามารถสะกดได้ เด็กจะถูกส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิด เมื่อเด็กต้องอ่านด้วยตัวเอง หลังจากที่ครูได้สอนและเด็กได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเขียนเชิงโต้ตอบ ครูสามารถเพิ่มคำ หรือส่วนของคำที่เด็กยังไม่รู้ลงไป ซึ่งไม่ควรเลือกคำที่เด็กรู้อยู่แล้ว

7) สร้างความเชื่อมโยงระหว่างเสียงกับตัวอักษร (making sound-letter connection) การเขียนเชิงโต้ตอบ จะช่วยสนับสนุนให้เด็กเกิดความอ่อนไหวในการรับรู้เสียง รู้ถึงความแตกต่างระหว่างเสียง และการเชื่อมโยงเสียงและสัญลักษณ์ที่เป็นภาษาเขียน

8) สร้างความเชื่อมโยงระหว่างการอ่านและการเขียน (connecting the reading and writing) การเขียนเชิงโต้ตอบให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเขียนข้อความที่จะถูกอ่าน เด็กจะได้เรียนรู้ว่าสิ่งที่กำลังพูดสามารถเขียนได้และสิ่งที่เขียนสามารถอ่านได้ เด็กเรียนรู้ที่จะเขียนตัวอักษรอย่างระมัดระวังและถูกต้องเมื่อเด็กเขียนข้อความ ซึ่งทำให้การอ่านของเด็กในภายหลังง่ายขึ้น เมื่อเด็กอ่านข้อความที่ตนเองเขียน เด็กจะเรียนรู้การเขียนที่ถูกต้อง การอ่านซ้ำจะช่วยให้อ่านข้อความให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งในช่วงการเขียน ครูจะอ่านข้อความซ้ำหลาย ๆ ครั้ง ซึ่งทำให้เด็กได้เรียนรู้ว่าข้อความที่เขียนเป็นข้อความที่สื่อถึงสิ่งที่เด็กต้องการจะสื่อสารจริง ๆ ความหวังว่าคำต่อไปจะเป็นคำว่าอะไร และจำความหมายของทั้งประโยคได้

9) การสอนทางตรง (teaching explicitly) การเขียนจะเกิดขึ้นผ่านกระบวนการในการสนทนาทั้งก่อนระหว่าง และหลังการเขียน ซึ่งจะต้องมุ่งไปที่ประเด็นสำคัญที่อยากให้เด็กได้เรียนรู้ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าเด็กจะสังเกต และพูดถึงแนวทางสำคัญในกระบวนการเขียน โดยการเข้าร่วมของเด็กในการสนทนาสรุป และกล่าวถึง

ประเด็นสำคัญที่ครอบคลุมการเรียนรู้ในครั้งนี้ จะทำให้เด็กสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่ครูอยากจะทำให้เด็กใช้ในการเขียนของเด็กด้วยตนเอง ซึ่งเป็นความรู้ที่ได้จากการเรียนเป็นกลุ่มใหญ่

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบทั้ง 9 ลักษณะนั้น เป็นลักษณะสำคัญที่จะก่อให้เกิดกิจกรรมทางภาษาซึ่งส่งเสริมการเขียนของเด็ก ซึ่งนอกจากผลงานเขียนที่จะต้องเกิดขึ้นแล้ว กระบวนการที่เป็นลักษณะสำคัญก็เป็นส่วนที่ควรเน้นย้ำด้วยเช่นกัน

องค์ประกอบสำคัญของการเขียนเชิงโต้ตอบ

ในการนำกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบไปใช้นั้น อาจจะจัดกิจกรรมที่ทำเสร็จภายในหนึ่งครั้ง หรืออาจจะใช้เวลาในการทำกิจกรรมหลายวัน ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนไปตามเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม แต่กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบนั้น McCarrier et al. (2000) ได้นำเสนอองค์ประกอบสำคัญของการเขียนเชิงโต้ตอบซึ่งเรียงลำดับไว้ดังนี้

1) การเตรียมพื้นฐานทางประสบการณ์ภาษา (providing a base of active learning experience) ประสบการณ์เดิมของเด็กที่ช่วยสร้างพื้นฐานของการเขียนเชิงโต้ตอบของเด็ก มี 3 ลักษณะดังนี้

1.1) ประสบการณ์และความรู้ส่วนบุคคลที่เด็กได้รับจากครอบครัวและชุมชน โดยบางประสบการณ์อาจจะเกิดขึ้นกับบางคน บางประสบการณ์เด็กได้รับร่วมกัน

1.2) ประสบการณ์และความรู้ที่เด็กได้รับการแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันกับเพื่อน ในชั้นเรียนผ่านการส่งเสริมของครู เรื่องที่แลกเปลี่ยนสามารถใช้กิจกรรมที่เด็กมีประสบการณ์ร่วมกัน เช่น การทำการทดลอง การออกไปสำรวจก่อนห็น การไปทัศนศึกษา เป็นต้น โดยหัวข้อในการสนทนานั้นมีความหลากหลายสามารถใช้เนื้อหาจากในหลักสูตร หรือใช้ความสนใจของเด็ก

1.3) ประสบการณ์และความรู้ที่ได้จากการอ่านวรรณกรรม เกิดขึ้นหลังจากการอ่านออกเสียงให้เด็กฟัง หรือการอ่านร่วมกันโดยให้หนังสือที่มีคุณภาพและหลากหลายประเภท เช่น กลอน คำคล้องจอง เรื่องสั้น หนังสือบันเทิงคดี เป็นต้น ซึ่งถือเป็นอีกรูปแบบในการแบ่งปันประสบการณ์

2) การพูดคุยเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ (talk to establish purpose) เป็นการพูดคุยเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการเขียนเชิงโต้ตอบ เป็นการพูดคุยอย่างเจาะจงที่ทำให้เด็กมุ่งความสนใจไปที่งานที่กำลังทำ และถูกออกแบบมาเพื่อให้เด็กเข้าใจหน้าที่และรูปแบบของข้อความ อีกทั้งใช้การพูดคุยเพื่อกำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับหน้าที่และรูปแบบของข้อความ

3) การเรียบเรียงข้อความผ่านการพูด (compose the text) เป็นการเรียบเรียงความคิดเบื้องต้น โดยคำนึงว่าต้องการสื่อสารอะไร ประเภทของข้อความที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เช่น คำ วลี หรือ ประโยค และจะสื่อสารในรูปแบบไหน การพูดเพื่อเรียบเรียงข้อความจะสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนเพื่อที่จะถ่ายทอดความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจในลักษณะของภาษาเขียน

4) การสร้างข้อความ (construct the text) เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก โดยมุ่งเน้นการสลับบทบาทในการเขียนข้อความ ทั้งนี้ ข้อความต้องกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจกับรายละเอียดของการเขียน และต้องเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ในกรณีที่เจอคำหรือความรู้ทางภาษาใหม่ในระหว่างเขียน

ครูจำเป็นต้องดึงความสนใจไปที่คำหรือข้อความเพื่อทำให้เกิดการเปรียบเทียบข้อมูลทางภาษา โดยพูดคุยเกี่ยวกับลักษณะของคำหรือข้อความเพื่อนำไปสู่การค้นพบความรู้ใหม่

5) การอ่าน ปรับปรุง และ อ่านเพื่อตรวจทานข้อความ (read revise and proof read the text) เด็กอ่านซ้ำเพื่อจดจำข้อความทั้งหมด และสามารถคาดเดาคำ วลี หรือประโยค โดยการอ่านซ้ำต้องการให้เด็กอ่านคำหรือประโยคที่ถูกเขียน ซึ่งในที่สุดเด็กจะสามารถอ่านคำหรือประโยคได้โดยง่าย ในระหว่างการอ่านซ้ำสามารถทำการแก้ไขเพื่อให้ข้อความสื่อความหมายได้ชัดเจน เมื่อครูและเด็กเห็นร่วมกันว่าข้อความไม่เหมาะสมเป็นการแสดงให้เด็กเห็นว่านักเขียนจะต้องตรวจข้อความที่ตนเองเขียนอย่างสม่ำเสมอ และการตรวจสอบการเขียนสามารถทำได้ทั้งในระหว่างการเขียน และหลังการเขียน ซึ่งสามารถเปลี่ยนคำ ตัวอักษร หรือเขียนใหม่เพื่อให้ถูกต้อง หรือเมื่ออ่านซ้ำแล้วพบว่าข้อความต้องถูกปรับ การตรวจสอบความหมายของข้อความที่เขียนจึงเป็นสิ่งที่จะต้องทำอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้อ่านแล้วสามารถเข้าใจได้ง่าย

6) การกลับมาทบทวนข้อความเพื่อสนับสนุนการเข้าใจในการอ่านเขียนคำ (revisit the text to support word solving) ภายหลังจากเขียนเชิงโต้ตอบครูอาจจะต้องใช้เวลาเพื่อทบทวนหรือเสริมความเข้าใจเรื่อง การอ่านเขียนคำและสอนมนทัศน์ที่เกี่ยวข้อ ความเข้าใจในการอ่านเขียนคำ (word solving) หมายถึง การได้รับความเข้าใจ และหลักการในการอ่านเขียนคำ (principles about word work) ที่จะช่วยให้เด็กเข้าใจคำที่ไม่คุ้นเคยเมื่อเด็กได้อ่าน และสามารถสะกดเมื่อเด็กเขียน โดยก่อนจะเกิดความเข้าใจในการอ่านเขียนคำ เด็กจะต้องเข้าใจว่าคำทุกคำไม่เหมือนกัน จำบางส่วนของคำที่เหมือนกัน หรือเชื่อมโยงคำที่เขียนกับความหมายได้ ซึ่งเด็กจะใช้ความรู้ที่ได้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

7) การสรุปการเรียนรู้ (summarize the learning) การสรุปเสริมในสิ่งที่เรียนรู้ เด็กจะสะท้อนในสิ่งที่เรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ของเด็กที่ทำให้เข้าใจการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งครูสามารถชวนให้เด็กสนใจในสิ่งสำคัญที่ได้เรียนรู้ สำหรับเด็กที่ไม่เคยทำกิจกรรมมาก่อน โดยการสรุปเป็นเสมือนการทำให้เด็กสามารถรวบรวมความรู้ และความคิดซึ่งช่วยให้เด็กสามารถนำความเข้าใจนี้ไปใช้ในการเขียนของเด็กในอนาคต

8) การขยายการเรียนรู้ (xtend the learning) การเขียนเป็นเครื่องมือที่ถูกใช้อย่างมีจุดประสงค์ ซึ่งในกระบวนการเขียนเชิงโต้ตอบ การสอนให้เด็กเข้าใจลักษณะพื้นฐานของการเขียนเป็นเรื่องสำคัญเนื่องจากผลงานที่เด็กเป็นผู้เขียนในกระบวนการเขียนเชิงโต้ตอบนั้นจะมีประสิทธิภาพมากเมื่อเด็กเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และเด็กได้เรียนรู้การเขียนข้อความในหลายรูปแบบ

ซึ่งจากองค์ประกอบสำคัญของการเขียนเชิงโต้ตอบสามารถสังเคราะห์เพื่อเป็นหลักในการจัดการสอนโดยใช้กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบมีดังนี้

1) การเตรียมพื้นฐานประสบการณ์ทางภาษาผ่านการพูดคุยแบ่งปันประสบการณ์ส่วนบุคคล แลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมร่วมกันในห้องเรียน การอ่านวรรณกรรมที่มีคุณภาพและหลากหลายช่วยเสริมสร้างพื้นฐานของการเขียนเชิงโต้ตอบ

2) การพูดคุยเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของข้อความ เนื้อหา และรูปแบบของการเขียน

3) การเรียบเรียงข้อความผ่านการพูด เป็นการใช้อำนาจพูดเพื่อเรียบเรียงข้อความ ตามหลักภาษาและสร้างความเข้าใจในการเขียน

4) การสร้างข้อความเป็นการสลับบทบาทในการเขียนของครูและเด็ก เพื่อสร้างคำ ประโยค หรือข้อความที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเขียน

5) การอ่านซ้ำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อความ เป็นการตรวจสอบความเข้าใจเนื้อหาและความถูกต้องของข้อความที่เขียน

6) การทบทวนข้อความ เป็นการเชื่อมโยงกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการสะกดคำ หรือการอ่านคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย

7) การสรุปคำศัพท์ หรือสิ่งที่เด็กเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน ช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจและสามารถต่อยอดการเขียนได้ด้วยตนเอง

8) การจัดกิจกรรมการเขียนที่หลากหลายรูปแบบ เป็นการขยายประสบการณ์ในการเขียนแก่เด็กเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการเขียนที่ลึกซึ้ง

ขั้นการสอนของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ

การนำกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนผ่านการสร้างการเรียนรู้ทางภาษาอย่างมีความหมาย โดยจากลักษณะสำคัญและองค์ประกอบของการเขียนเชิงโต้ตอบข้างต้น ผู้เขียนได้นำมาสังเคราะห์เป็นขั้นการสอนของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นการสอนของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ

จากชั้นการสอนของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ การจะนำไปใช้งานให้เกิดประสิทธิภาพจำเป็นต้องคำนึงถึงบทบาทของครูและเด็กเพื่อให้สามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้อย่างเต็มความสามารถ โดยวิเคราะห์บทบาทครูและเด็กในระหว่างกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบของ Department of Education, State Government of Victoria (2018) กับชั้นการสอนของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 บทบาทครูและเด็กตามชั้นการสอนของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ

ชั้นการสอน	บทบาทครู	บทบาทเด็ก
ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ทางภาษา (experiencing)	<ol style="list-style-type: none"> 1. อ่านนิทาน เรื่องสั้น บทร้อยกรอง คำคล้องจอง หรือปริศนาคำทายผ่านสื่อที่เป็นรูปภาพ 2. ตั้งคำถามให้เด็กเชื่อมโยงประสบการณ์และพูดแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับนิทาน เรื่องสั้น บทร้อยกรอง คำคล้องจอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสื่อทางภาษา
ขั้นที่ 2 วางแผนการเขียน (planning)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นตัวแบบในการนำเสนอรูปแบบ ตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหา และมีหลากหลายรูปแบบ 2. เป็นตัวแบบในการนำเสนอเนื้อหาและกำหนดรูปแบบการเขียนที่สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้ 3. เป็นตัวแบบเรียบเรียงเนื้อหาให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และใช้คำที่เหมาะสมกับบริบท 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการกำหนดรูปแบบ หรือเนื้อหาที่ต้องการจะเขียน 2. ร่วมสร้างคำ ประโยค หรือข้อความที่มีความหมายต่อตนเองและผู้อื่น
ขั้นที่ 3 สลับบทบาทการเป็นผู้เขียน (role switching)	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นตัวแบบในการเขียนที่ถูกต้องตามวิธีการเขียน 2. ให้การช่วยเหลือเด็กในทักษะที่เด็กยังทำไม่ได้ 3. จัดเตรียมอุปกรณ์การเขียนในการทำกิจกรรม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นำความรู้ไปใช้ในการเขียนโดยเขียนตัวอักษร สระ คำ หรือข้อความ
ขั้นที่ 4 อ่านทบทวนข้อความ (rereading)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้การช่วยเหลือเด็ก ระหว่างการอ่านซ้ำ และตั้งคำถามชี้ให้เห็นจุดที่ผิดพลาด 2. นำเสนอวิธีการในการแก้ไขคำ ประโยค หรือข้อความให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. อ่านข้อความซ้ำ 2. แก้ไขคำ ประโยค หรือข้อความที่เขียนผิดพลาด

ตารางที่ 1 บทบาทครูและเด็กตามขั้นการสอนของกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ (ต่อ)

ขั้นการสอน	บทบาทครู	บทบาทเด็ก
ขั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้ (summarizing)	1. อธิบายหลักการใช้ภาษา วิธีการเขียน การอ่านสะกดคำ การเขียนประโยคและข้อความประเภทต่าง ๆ 2. อธิบายความหมายคำใหม่ วิธีการใช้คำอย่างเหมาะสมและถูกต้องตามความหมาย พร้อมพุดยกตัวอย่างการใช้คำ	1. เรียนรู้การสะกดคำ โครงสร้างประโยค การใช้คำในการเขียนที่เหมาะสมกับบริบท

การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมและสื่อที่ส่งเสริมการใช้กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบ

การจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ในห้องเรียนให้ดีและมีประสิทธิภาพจะช่วยให้การใช้กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบนั้นทำได้อย่างประสบความสำเร็จตั้งแต่เริ่มต้นการใช้กลยุทธ์ อันจะส่งผลดีต่อเด็กให้สามารถเรียนรู้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถทำได้ดังนี้

1) การจัดเตรียมวรรณกรรม สื่อ และสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ

การจัดเตรียมสื่อทางภาษาถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ทางภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากต้องการส่งเสริมการเขียน ครูควรจัดเตรียมหนังสือ นิทาน บัตรภาพ บัตรคำหลากหลายรูปแบบเพื่อให้เด็กได้สร้างความรู้ผ่านรูปภาพและสัญลักษณ์ที่ถูกจัดเตรียมไว้อย่างมีความหมายสำหรับเด็ก (Jalongo, 2013: 300-301) โดยสื่อที่ผู้เขียนจะขอนำเสนอมีดังนี้

1.1) วรรณกรรมสำหรับเด็ก การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่เริ่มต้นเขียน วรรณกรรมที่ควรเลือกมาใช้และจัดในมุมหนังสือควรจะเป็นหนังสือนิทานประเภทต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ภาษา เช่น นิทานที่มีการวางรูปแบบประโยคแบบซ้ำ ๆ นิทานฝึกอ่านที่มีการเว้นวรรคคำ เพื่อจุดประสงค์ในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน สาระแบบง่าย ๆ หรือนิทานคุณภาพที่ได้รับรางวัล เป็นต้น เหล่านี้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกนิทานที่จะนำมาใช้ในการเลือกวรรณกรรมที่เหมาะสมและมีคุณค่าต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก

1.2) พจนานุกรมภาพ เนื่องจากเด็กที่เริ่มต้นเขียนนั้น ทักษะการอ่านยังไม่คล่องแคล่ว คลังคำศัพท์อาจจะมีไม่มากพอ การมีพจนานุกรมภาพจะช่วยให้เด็กสามารถสืบค้นและหาคำที่ต้องการจะเขียนได้ด้วยตนเอง ซึ่งในระหว่างทำกิจกรรมการเขียนเชิงโต้ตอบจะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับเด็ก เพราะเด็กค้นพบสิ่งที่ต้องการจะรู้ได้ด้วยตนเอง

1.3) แผนภูมิพยัญชนะและสระ เป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องมีในระหว่างการจัดกิจกรรม เพราะเด็กอาจจะยังจำสระหรือพยัญชนะได้ไม่หมด การที่มีการจัดแสดงแผนภูมิพยัญชนะและสระไว้ในระดับสายตาของเด็กจะช่วยให้เด็กสามารถดูวิธีการเขียนจากแผนภูมินั้นได้ นอกจากนี้แผนภูมียังต้องมีรูปภาพประกอบเพื่อให้เป็นจุดสังเกตสำหรับเด็กที่ยังจำไม่ได้ เช่น ในแผนภูมิสระ สระอา ควรมีรูปของคำที่เป็นคำสระอา (รูปตา) ประกอบเด็กจะสังเกตที่รูปตาแล้วนำสระอามาเขียนประสมคำที่จะต้องเขียนในขณะทำกิจกรรม

1.4) แผนภูมิคำ ครูอาจจะจัดทำขึ้นด้วยตัวเองหรือจัดหาแบบสำเร็จรูปโดยจัดแสดงอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของห้องที่เด็กสามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจน ซึ่งครูอาจจะเลือกคำที่ปรากฏในแผนภูมิมาให้

สอดคล้องกับความต้องการของเด็กในขณะนั้น เช่น คำพื้นฐาน คำยาก คำที่นักเรียนเขียนผิดบ่อย หรือคำประจำบทเรียน เป็นต้น ทั้งนี้ สามารถนำใส่ภาพประกอบเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ อีกทั้งยังเป็นการสะท้อนว่าการเขียนของเด็กเป็นไปอย่างมีความหมาย

2) การจัดเตรียมอุปกรณ์การเขียน

กิจกรรมการเขียนนั้นไม่เพียงแต่จะต้องมีพื้นที่ที่ใช้ในการเก็บอุปกรณ์ เช่น กระดาษ ดินสอ ปากกา กระดาษแก้ไขคำผิด ยางลบ และพื้นที่จัดวางผลงาน ซึ่งเด็กจะสามารถเดินมาหยิบใช้งานในระหว่างการจัดกิจกรรม ซึ่งจะสะท้อนว่าครูให้ความสำคัญกับการเขียนของนักเรียน (Fresch, 2016: 173) การจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับการเขียนในระหว่างกิจกรรมนั้นต้องมั่นใจว่าเด็กสามารถหยิบใช้ได้โดยง่าย มีจำนวนเพียงพอสำหรับการใช้งาน และยังคงจัดวางไว้อย่างเป็นระเบียบ โดยอุปกรณ์ที่ควรจัดเตรียมไว้มีดังนี้

2.1) กระดาษสำหรับเขียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเขียน ควรมีกระดาษหลากหลายขนาด สี หลากหลายประเภท ทั้งนี้เพื่อให้มีความหลากหลาย และความเหมาะสมกับรูปแบบของการเขียน เช่น หากจะเขียนบัตรเชิญจำเป็นต้องใช้กระดาษสี แต่ถ้าเป็นการเขียนจดหมายจำเป็นจะต้องเป็นกระดาษขาวที่มีเส้นบรรทัด

2.2) ปากกา (สำหรับเขียนหน้าชั้นเรียน) เลือกปากกาที่มีลายเส้นคมชัด เมื่อเขียนแล้วสามารถเห็นได้ชัดเจนทั่วทั้งห้อง และเตรียมไว้หลากหลายสีเพื่อให้เด็กได้เลือกปากกาในสีต่าง ๆ ที่เขาชอบ ซึ่งจะกระตุ้นการอยากเขียน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของปากกา โดยให้เลือกชนิดที่ไม่มีกลิ่นฉุน และไม่อันตรายหากปากกาติดมือเด็กแล้วปล่อยให้เข้าปาก

2.3) กระดาษสำหรับแก้คำผิด โดยเตรียมไว้ในกรณีที่เด็กเขียนคำ หรือประโยคผิด โดยอาจจะต้องเตรียมไว้หลากหลายขนาดซึ่งเด็กจะต้องสามารถนำไปติดเพื่อใช้แก้คำผิดซึ่งผู้เขียนอยากแนะนำกระดาษสติ๊กเกอร์ที่เป็นสีขาวจะสะดวกต่อการใช้งานและการจัดเตรียมมากที่สุด

2.4) กระดาษ ให้เลือกกระดาษที่มีขนาดพอเหมาะสำหรับการเขียนผลงาน ซึ่งโดยทั่วไปสามารถใช้กระดาษที่อยู่หน้าห้องได้ แต่หากสามารถใช้กระดาษที่สามารถขยับและใช้จัดแสดงผลงานเขียนที่อาจจะยังเขียนไม่เสร็จได้ก็จะสะดวกต่อการทำกิจกรรม เนื่องจากครูจะได้ไม่ต้องติดผลงานเขียนใหม่ทุกครั้งที่สอน

2.5) การหยิบใช้งานอุปกรณ์การเขียนในระหว่างเรียนนั้น ครูควรสร้างบรรยากาศของความผ่อนคลายเป็นการสร้างความรู้สึกให้เด็กอยากเข้ามาใช้งาน เข้ามาสำรวจอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะสร้างแรงจูงใจในการเขียนมากขึ้น (Roth & Dabrowski, 2014: 42)

3) การจัดพื้นที่ในห้องเรียน

การจัดพื้นที่ในห้องเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้ระหว่างการเขียนตามกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบเด็กและครูได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ดังนั้น การจัดพื้นที่ที่สำคัญจึงควรออกแบบให้มีลักษณะดังนี้

3.1) พื้นที่สำหรับจัดแสดงสื่อทางภาษา โดยจัดพื้นที่สำหรับมุมหนังสือ ป้ายนิเทศ มุมการเขียน มุมสำหรับค้นคว้า เพื่อให้เด็กได้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์จะช่วยกระตุ้นการตระหนักรู้เกี่ยวกับตัวอักษร ซึ่งกระตุ้นให้เด็กอยากเขียนมากขึ้น (Neumann, Hood, Ford, & Neumann, 2012: 249) และได้ใช้เป็นตัวช่วยสำหรับการเขียนในขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงในระหว่างที่ครูใช้กลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบด้วย

3.2) พื้นที่สำหรับทำกิจกรรม โดยต้องคำนึงถึงลักษณะของกิจกรรมว่าเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย จัดที่นั่งอย่างไรให้เด็กได้เห็นกิจกรรมหน้าชั้นเรียนได้อย่างชัดเจน ซึ่งครูสามารถใช้ลักษณะของการนั่งเป็นครึ่งวงกลม หรือจัดกิจกรรมในลักษณะของการนั่งบนพื้น หรือพรมในห้องเรียนตามพื้นที่ใช้สอยในห้องเรียน กระดานสำหรับการทำกิจกรรมการเขียน ต้องมั่นใจว่ามีขนาดเหมาะสม เด็กสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน (Weinstein & Romano, 2014: 41) นอกจากนั้นยังต้องพิจารณาว่าชั้นหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ จะไม่บังสายตาเด็ก ในขณะที่กำลังทำกิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

บทสรุป

การนำกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษา มีชั้นการสอน 5 ชั้น ในแต่ละชั้นสามารถนำมาใช้ในการจัดการสอนภาษาได้ตามความเหมาะสม โดยจุดประสงค์ของกลยุทธ์การสอน คือ พัฒนาทักษะการเขียนให้เด็กสามารถเขียนได้อย่างคล่องแคล่ว แม้ว่าการสอนเขียนจะเป็นทักษะที่มีความยาก แต่หากครูเลือกใช้กลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสมก็จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาได้อย่างเต็มความสามารถ การนำกลยุทธ์การเขียนเชิงโต้ตอบมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เด็กที่กำลังพัฒนาทักษะนี้ได้รับการช่วยเหลือตามระดับความสามารถ ได้เรียนรู้วิธีการเขียนอย่างเป็นกระบวนการ อีกทั้งยังได้เรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมายซึ่งสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ครูในฐานะที่เป็นผู้เลือกกลยุทธ์มาใช้งานจึงจำเป็นต้องเลือกอย่างเหมาะสมเพื่อให้เด็กพัฒนาศักยภาพตามเป้าหมายที่ครูตั้งไว้

References

- Button, K., Johnson, M. J., & Furgerson, P. (1996). Interactive Writing in a Primary Classroom. *The Reading Teacher*, 49(6): 446-454.
- Chewapun, Achara. (2018). *Creative Writing Activities in Elementary Classroom (กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา)*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Cremin, T., & Burnett, C. (Eds.). (2018). *Learning to Teach in the Primary School* (4th ed.). Abingdon, Oxon: Routledge.
- Department of Education, State Government of Victoria, Australia. (2018). *Literacy Teaching Toolkit: Interactive Writing*. [Online]. Retrieved April 2, 2023 from <https://www.education.vic.gov.au/school/teachers/teachingresources/discipline/english/literacy/writing/Pages/teachingpracticinteractive.aspx>
- Fresch, M. J. (2016). *Strategies for Effective Balanced Literacy*. California: Shell Education.
- Gillespie, A., & Graham, S. (2014). *Hotsheet 5: Effective Practices for Written Expression*. [Online]. Retrieved October 25, 2022 from https://s3.amazonaws.com/cmi-teaching-ld/hot_sheets/10/uploaded_files/original_DLD_HotSheet5.pdf?1405330157

- Hancock, M. R. (2006). **Language Arts: Extending the Possibilities**. New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Jalongo, M. R. (2013). **Early Childhood Language Arts** (6th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Mackenzie, N. M. (2015). Interactive Writing: A Powerful Teaching Strategy. **Practical Literacy: The Early and Primary Years**, 20(3): 36-38.
- McCarrier, A., Pinnell, G. S., & Fountas, I. C. (2000). **Interactive Writing: How Language & Literacy Come Together, K-2**. Portsmouth, New Hampshire: Heinemann.
- Neumann, M. M., Hood, M., Ford, R. M., & Neumann, D. L. (2012). The Role of Environmental Print in Emergent Literacy. **Journal of Early Childhood Literacy**, 12(3): 231-258.
- Office of the Education Council, Ministry of Education. (2017). **The National Education Plan B.E. 2560-2579 (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579)**. Bangkok: Prikwarn Graphic.
- Roth, K., & Dabrowski, J. (2014). Extending Interactive Writing Into Grades 2-5. **The Reading Teacher**, 68(1): 33-44.
- Tompkins, G. E. (2018). **Literacy for the 21st Century: A Balanced Approach** (7th ed.). Boston: Pearson.
- Williams, C. (2018). Learning to Write with Interactive Writing Instruction. **The Reading Teacher**, 71(5): 523-532.
- Williams, C., & Pilonieta, P. (2012). Using Interactive Writing Instruction with Kindergarten and First-Grade English Language Learners. **Early Childhood Education Journal**, 40(3): 145-150.
- Weinstein, C. S., & Romano, M. E. (2014). **Elementary Classroom Management: Lessons from Research and Practice** (6th ed.). New York: McGraw-Hill Education.